

تقویم و اعمال ماه رجب

ماه رجب از جمله ماه‌های بسیار پر فضیلت در اسلام است که بسیاری از معصومان به ویژه پیامبر مکرم اسلام (ص) بر انجام اعمال عبادی در آن تاکید فراوان کرده‌اند.

ماه رجب از جمله ماه‌های بسیار پر فضیلت در اسلام است که بسیاری از معصومان به ویژه پیامبر مکرم اسلام (ص) بر انجام اعمال عبادی در آن تاکید فراوان کرده‌اند.

حدیث قدسی می‌فرماید: ماه رجب را ریسمانی میان خود و بندگانم قرار داده‌ام؛ هر کس به آن چنگ زند، به وصال من رسد.

مشروح تقویم و اعمال ماه رجب بنا بر منابع دینی به شرح زیر است:

روز اول: مطابق بعضی از روایات، روز ولادت امام محمد باقر (ع) در سال 57 هجری.

روز سوم: روز شهادت امام علی النقی (ع) در سال 254 هجری.

روز دهم: روز ولادت امام محمد تقی (ع) طبق بعضی از روایات.

روز سیزدهم: روز ولادت امیرمومنان علی بن ابی طالب (ع) در داخل کعبه؛ 12 سال قبل از بعثت رسول خدا (ص).

روز پانزدهم: مطابق برخی از نقل‌ها، روز وفات حضرت زینب کبری (س) در سال 63 هجری.

روز هجدهم: روز وفات جناب ابراهیم، فرزند رسول خدا (ص).

روز بیست و پنجم: روز شهادت امام موسی بن جعفر (ع) در سال 183 هجری.

روز بیست و ششم: مطابق روایتی، روز وفات حضرت ابوطالب (ع).

روز بیست و هفتم: بعثت پیامبر گرامی اسلام (ص).

ماه رجب و ماه‌های شعبان و رمضان، از ماه‌های بسیار پرفضیلت هستند و از تعبیرات بعضی از روایات این‌گونه برمی‌آید که ماه رجب در میان این سه ماه، امتیاز خاصی دارد؛ تا آنجا که ماه رجب «ماه خدا» نامیده شده و ماه شعبان «ماه پیامبر» و ماه مبارک رمضان «ماه امت».

اعمال مشترک این ماه

این اعمال که مخصوص روز معینی نیست بلکه در تمام ماه انجام می‌شود، بسیار است؛ از جمله:

در تمام ماه رجب، این دعا را بخواند: یا مَنْ یَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ، وَیَعْلَمُ ضَمِیرَ الصَّامِتِينَ، لِکُلِّ مَسْئَلَةٍ؛ ای که مالک حاجات خواستارانی و ای که نهاد خاموشان دانی برای هر خواسته‌ای، مِنْکَ سَمْعٌ حَاضِرٌ وَجَوَابٌ عَتِیدٌ. اللَّهُمَّ وَمَوَاعِدُکَ الصَّادِقَةُ وَایَادِیکَ الْفَاضِلَةُ؛ از جانب تو گوش شنوا و پاسخی آماده است خدایا به حق وعده‌های راست و نعمت‌های بسیار، وَ رَحْمَتُکَ الْوَاسِعَةُ فَاسْئَلُکَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ؛ و رحمت وسیعت از تو خواهم که درود فرستی بر محمد و آل محمد، وَأَنْ تُقْضِیَ حَوَائِجِی لِلدُّنْیَا وَالْآخِرَةِ، إِنَّکَ عَلَی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ؛ و حوائج دنیا و آخرت را برآوری که به راستی تو بر هر چیز توانایی.

همچنین رسول خدا (ص) فرموده‌اند: هر کس در ماه رجب 100 مرتبه بگوید «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِی لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، وَحَدَّهُ لَا شَرِیکَ لَهُ وَ أَتُوبُ إِلَیْهِ» و در پایان صدقه‌ای بدهد، خداوند کارش را به رحمت و مغفرت پایان دهد و هر کس 400 مرتبه آن را بگوید

همچنین ایشان فرمودند: کسی که در ماه رجب هزار مرتبه «لا إله إلا الله» بگوید، خداوند برای او حسنات فراوانی می‌نویسد.

در روایتی آمده است: «هر کس در ماه رجب، در وقت صبح، 70 مرتبه و شبانگاه نیز 70 مرتبه بگوید اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ و پس از آن، دست‌ها را بلند کند و بگوید اَللّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ تَبَّ عَلَيَّ اِگر در همان ماه رجب بمیرد، خداوند از او راضی خواهد بود...».

در طول این ماه هزار مرتبه بگوید «اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ذَا الْجَلَالِ وَ الْاَكْرَامِ مِنْ جَمِيعِ الذُّنُوبِ وَالْاَثَامِ» تا خداوند رحمان وی را ببامرزد.

«سید بن طاووس» در «اقبال» فضیلت فراوانی برای خواندن سوره «قل هو الله احد» در ماه رجب نقل کرده است. از جمله از رسول خدا (ص) روایت کرده است که هر کس با نیت پاک در ماه رجب، 10 هزار مرتبه سوره «قل هو الله احد» را بخواند، وارد عرصه قیامت شود در حالی که از گناه پاک باشد مانند روزی که از مادر متولد شده است و 70 فرشته به استقبال او می‌آیند و به وی بشارت بهشت را می‌دهند.

همچنین آن حضرت برای هزار بار خواندن سوره «قل هو الله احد» در این ماه و حتی 100 بار نیز پاداش زیادی ذکر کرد.

در روایتی از رسول خدا (ص) نقل شده است که آن حضرت فرمود: «هر کس یک روز از ماه رجب را روزه بدارد و چهار رکعت نماز بگذارد (هر دو رکعت با یک سلام) و در رکعت اول 100 مرتبه «آیه الکرسی» بخواند و در رکعت دوم 200 مرتبه «قل هو الله احد»، پیش از مردن جای خود را در بهشت می‌بیند و یا دیگری جای او را ببیند (و برای او توصیف کند)».

لیلة الرّغائب

اولین شب جمعه ماه رجب را «لیلة الرّغائب» گویند. رسول خدا (ص) در روایتی که فضیلت ماه رجب را بیان می‌کرد، فرمودند: «از اولین شب جمعه ماه رجب غافل نشوید که فرشتگان آن را «لیلة الرغائب» نامیدند.»

آنگاه رسول خدا (ص) اعمالی را برای آن شب به این کیفیت بیان فرمود: «روز پنج‌شنبه اول ماه را روزه می‌گیری. چون شب جمعه فرا رسید، میان نماز مغرب و عشا 12 رکعت نماز می‌گزاری (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعت از آن، یک مرتبه سوره «حمد» و سه مرتبه «إنا انزلناه» و 12 مرتبه «قل هو الله احد» را می‌خوانی. پس از اتمام نماز 70 مرتبه می‌گویی: اَللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ النَّبِیِّ الْأُمَیِّ وَ عَلَی آلِهِ آنگاه به سجده می‌روی و 70 بار می‌گویی: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ» سپس سر از سجده برمی‌داری و 70 بار می‌گویی: «رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِیُّ الْأَعْظَمُ» بار دیگر نیز به سجده می‌روی و 70 مرتبه می‌گویی: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ» آنگاه حاجت خود را می‌طلبی که ان‌شاءالله برآورده خواهد شد.

رسول خدا (ص) در فضیلت این اعمال فرمود: «کسی که چنین نمازی را بخواند، خداوند همه گناهانش را ببامرزد...»

عمره رجبیه

انجام «عمره»، در ماه رجب فضیلت فراوان دارد. طبق روایات اهل بیت (ع) «عمره» در ماه رجب فضیلتی هم‌ردیف حج (تمتع) دارد.

در روایتی از امام صادق (ع) آمده است: «أَفْضَلُ الْعُمْرَةِ، عُمْرَةُ رَجَبٍ؛ با فضیلت‌ترین عمره، عمره در ماه رجب است.»

شب اول ماه

انجام اعمالی در این شب با ارزش، مورد سفارش است.

اول: از رسول خدا (ص) نقل شده است که به هنگام رویت هلال ماه رجب، این دعا را می‌خواند: اَللّهُمَّ اهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَ الْإِيمَانِ، وَ السَّلَامَةِ وَ الْإِسْلَامِ، رَبِّی وَ رَبُّكَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ؛ خدایا این ماه را بر ما نو کن به امنیت و ایمان و سلامت و دین اسلام پروردگار من و پروردگار تو (ای ماه) خدای عزوجل است.

و همچنین از آن حضرت نقل شده است که وقتی هلال ماه رجب را می‌دید، می‌فرمودند: اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَ شَعْبَانَ، وَ بَلِّغْنَا شَهْرَ رَمَضَانَ، وَ أَعِثْنَا عَلَى الصِّيَامِ وَ الْقِيَامِ، وَ حَقِّظْ اللِّسَانَ، وَ غَصِّصْ الْبَصَرَ، وَ لَا تَجْعَلْ حَظَّنَا مِنْهُ الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ؛ خدایا برکت ده بر ما در ماه رجب و شعبان و ما را به ماه رمضان برسان و کمک‌مان ده برای گرفتن روزه و شب زنده داری و نگهداری زبان و پوشیدن چشم و بهره ما را از آن ماه تنها گرسنگی و تشنگی قرار مده.

دوم: غسل کردن

مرحوم «سید بن طاووس» می‌گوید در کتب «عبادات» روایتی از رسول خدا (ص) یافتیم که آن حضرت فرمود: «هر کس درک کند ماه رجب را و در اول، وسط و آخر آن، غسل کند همانند روزی که از مادر متولد شده، از گناهان خارج گردد (و پاک شود).»

سوم: زیارت امام حسین (ع) در این شب فضیلت بسیار دارد.

چهارم: بعد از نماز مغرب، 20 رکعت نماز بخواند (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعت یک بار سوره «حمد» و یک بار سوره «توحید» بخواند. رسول خدا (ص) در پاداش این عمل فرمود: هر کس چنین کند، به خدا سوگند خودش، خانواده‌اش، مالش و فرزندانش محفوظ بمانند و از عذاب قبر پناه داده شود... و در قیامت به سرعت از صراط بگذرد.

پنجم: بعد از نماز عشا، دو رکعت نماز به‌جا آورد، در رکعت اول «حمد» و «الم نشرح» را یک مرتبه و سوره «قل هو الله احد» را سه مرتبه بخواند و در رکعت دوم، سوره‌های «حمد»، «الم نشرح»، «قل هو الله احد» و «معوذتین» (سوره‌های ناس و فلق) را یک‌بار بخواند و پس از سلام 30 مرتبه بگوید: «لا اله الا الله» و 30 مرتبه «صلوات» بفرستد.

رسول خدا (ص) فرمود: کسی که این عمل را انجام دهد، خداوند گناهانش را می‌آمرزد و از گناه پاک می‌شود.

ششم: 30 رکعت نماز بخواند، (هر دو رکعت به یک سلام) در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و یک مرتبه «قل یا ایها الکافرون» و سه مرتبه «قل هو الله احد» را بخواند. در روایتی رسول خدا (ص) فرمود: هر مرد و زن مومنی چنین کند، خداوند تمام گناهان کوچک و بزرگ وی را می‌آمرزد و تا سال بعد، خداوند نامش را در فهرست «نمازگزاران» می‌نویسد و از نفاق پاک می‌شود.

هفتم: احیای شب اول ماه: «شیخ طوسی» در «مصباح المتهجد» از امام صادق (ع) از جدش از امیر مؤمنان علی (ع) نقل کرده است که آن حضرت دوست داشت که در چهار شب از شب‌های سال، فارغ از هر چیز، به عبادت بپردازد شب اول ماه رجب، شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عید قربان.

در حدیثی دیگر، از امام صادق (ع) نقل شده است که: «تا می‌توانی بر احیای شب‌های عید فطر، عید قربان و... شب اول رجب مراقبت کن».

هشتم: خواندن دعایی که از امام جواد (ع) نقل شده است که فرمود: مستحب است انسان، در شب اول رجب، با این کلمات، دعا کند: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاتِّكَ مَلِيكَ، وَاتِّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرٍ، وَاتِّكَ مَا تَشَاءُ مِنْ أَمْرِ يَكُونُ، خدایا از تو خواهم بواسطه آن که تو فرمانروایی و تو بر هر چیز توانایی و تو هر کاری را خواهی می‌شود.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتُوجِّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، خدایا من بسویت رو کنم بوسیله پیامبرت محمد پیامبر رحمت درود تو بر او و آلش

یا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَتُوجِّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَرَبِّي لِيُنْجِحَ بَكَ طَلِبَتِي، ای محمد ای رسول خدا براستی من به تو رو آورده‌ام برای رفتن به درگاه خدا پروردگار من و تو تا بلکه بوسیله تو حاجت روا گردم...

شب سیزدهم

امام صادق (ع) فرمود: «خداوند به این امت سه ماه ارزشمند عطا کرد که به امت‌های قبل نداده بود و آن ماه‌ها، رجب، شعبان و ماه رمضان است و سه شب نیز به این امت عنایت کرد که به امت‌های پیشین نداده بود و آن شب‌های سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه است و همچنین سه سوره (بافضیلت و پرمحتوا) به این امت عطا کرد که به امت‌های سابق نداده بود و آن سوره‌های «یس»، «مُلک» و «توحید» است، از این رو هر کس که میان این سه فضیلت جمع کند، میان بهترین عطا‌های این

امت جمع کرده است».

از امام (ع) سوال شد: «چگونه می‌توان میان آنها جمع کرد؟»

فرمود: «در لیالی بیض (سه شب مزبور) در این سه ماه نماز بخواند. به این نحو که «در شب سیزدهم، دو رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی پس از سوره «حمد» این سه سوره (یس، ملک و توحید) را بخواند، و در شب چهاردهم، چهار رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعتی «حمد» و «یس» و «ملک» و «توحید» را بخواند و در شب پانزدهم، شش رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یک سلام) و همان سوره‌ها را در هر رکعت بخواند».

امام (ع) در فضیلت این نمازها فرمود: «هر کس چنین کند فضیلت این سه ماه را به دست آورده و خداوند همه گناهانش را جز شرک می‌آمرزد».

روز سیزدهم ماه

روز سیزدهم ماه رجب مصادف با ولادت امیرالمؤمنین علی (ع) است و اولین روز از ایام البیض است. روزه گرفتن در این روز، و دو روز بعد، ثواب فراوانی دارد و هر کس که بخواهد عمل «ام داوود» را بجا آورد باید این روز را روزه بگیرد.

روز چهاردهم ماه

روزه گرفتن در این روز پاداش فراوانی دارد. در روایتی از رسول خدا(ص) می‌خوانیم: «هرکس که روز چهاردهم ماه رجب را روزه بگیرد، خداوند پاداشی به وی عنایت کند که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه بر قلبی خطور کرده باشد...».

شب نیمه ماه

این شب، شب ارزشمندی است که چند عمل در آن وارد شده است.

اول: غسل.

دوم: احیای آن شب به عبادت که فضیلت بسیار دارد.

سوم: زیارت امام حسین (ع) که زیارت آن حضرت در شب و روز نیمه رجب مورد تأکید قرار گرفته است.

چهارم: شش رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت با یک سلام) و در هر رکعتی «حمد» و «یس» و «ملک» و «توحید» را بخواند.

پنجم: بجا آوردن 30 رکعت نماز، که در هر رکعت یک مرتبه «حمد» و 10 مرتبه سوره «توحید» را بخواند، در روایتی از رسول خدا (ص) پاداش فراوانی برای این نماز ذکر شده است.

ششم: 12 رکعت نماز (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعت یک بار «حمد» و یک بار «سوره» را می‌خوانی و پس از پایان نمازها هر یک از سوره‌های «حمد»، «فلق»، «ناس»، «توحید» و «آیه الکرسی» و همچنین سوره «قدر» را چهار مرتبه می‌خوانی و پس از آن، چهار مرتبه می‌گویی: سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ، سپس می‌گویی: اللَّهُ أَكْبَرُ رَبِّي، لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا، مَا شَاءَ اللَّهُ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

روز نیمه رجب

روز مبارکی که در آن چند عمل وارد شده است:

1 غسل کردن.

2 زیارت امام حسین (ع)؛ در روایتی از محمد بن ابی نصر نقل شده است که از امام رضا (ع) سوال کردم: «در چه ماهی زیارت امام حسین (ع) بهتر است؟» فرمود: «در نیمه رجب و نیمه شعبان».

3 بجا آوردن نماز جناب سلمان (همان گونه که در اعمال روز اوّل ماه رجب گذشت).

اعمال امّ داوود

از مهم‌ترین اعمال روز نیمه رجب، عمل «امّ داوود» است که به گفته علامه مجلسی: «شیخ صدوق»، «شیخ طوسی» و «سیّد بن طاووس» (ره) به سندهای معتبر آن را نقل کرده‌اند. این عمل برای برآمدن حاجات و رفع اندوه و غم، حلّ مشکلات و دفع ظلم ستمگران بسیار مؤثر است. (و به گفته «علامه مجلسی»، در کتاب «زاد المعاد»، بارها تجربه شده است.)

شب بیست و هفتم ماه رجب (شب مبعث)

شب مبعث از شب‌های مهمّ سال و بسیار ارزشمند است و اعمالی برای این شب نقل شده است:

اوّل: غسل کردن در این شب مستحب است.

دوم: «شیخ طوسی» در کتاب «مصباح المتّهجد» روایتی را از امام جواد (ع) نقل کرده است که آن حضرت فرمود: «در ماه رجب، شبی است که از تمام آنچه که خورشید بر آن می‌تابد بهتر است و آن شب، شب «بیست و هفتم» ماه رجب است که در صبح این شب، رسول خدا(ص) به رسالت مبعوث گردید و از شیعیان ما هر کس در آن شب عملی را انجام دهد، پاداش آن به اندازه عمل 60 سال خواهد بود.»

از آن حضرت سوال شد: چه عملی در آن شب بهتر است؟

فرمود: پس از نماز «عشا» وقتی که خوابیدی، پیش از نیمه شب، یا پس از نیمه آن از خواب برمی‌خیزی و 12 رکعت نماز می‌خوانی، در هر رکعتی، سوره «حمد» و یک سوره از سوره‌های کوچک مفصل را می‌خوانی. آنگاه در هر دو رکعتی که سلام نماز را دادی، می‌نشینی و هفت مرتبه سوره «حمد» و هفت مرتبه «معوذتین» (سوره فلق و ناس) و سوره‌های «توحید» و «کافرون» و سوره «قدر» و «آیه الکرسی» را هر کدام هفت مرتبه می‌خوانی. آنگاه هر حاجتی که داری از خداوند طلب کن.

سوم: 12 رکعت نماز است که نحوه آن در اعمال شب نیمه رجب، بیان شد.

چهارم: زیارت حضرت امیر مؤمنان علی (ع) در این شب، از افضل اعمال است. برای آن حضرت، در این شب سه زیارت نقل شده است.

روز بیست و هفتم ماه

بیست و هفتم رجب، روز مبعث است که روز بسیار شریف و با ارزشی است.

در روایتی از امام صادق (ع) روز مبعث به عنوان شریف‌ترین اعیاد یاد شده است. در هر حال بزرگان برای این روز، اعمالی ذکر کرده‌اند:

اوّل: غسل کردن در این روز مستحب است.

دوم: روزه. این روز در میان روزهای سال یکی از چهار روزی است که روزه گرفتن آن فضیلت بسیار دارد و پاداش فراوانی برای آن نقل شده است.

در روایتی از امام صادق (ع) می‌خوانیم: «هر کس در روز بیست و هفتم رجب روزه بگیرد، خداوند برای او پاداش روزه 70 سال را می‌نویسد.»

سوم: زیاد صلوات فرستادن.

در روایتی از امام صادق (ع) نقل شده است که: «در این روز روزه می‌گیری و بر محمد و آلش زیاد صلوات می‌فرستی.»

چهارم: زیارت رسول خدا و امیر مؤمنان (علیهما السلام) است.

پنجم: 12 رکعت نماز است.

از «ربان بن صلت» نقل شده است که هنگامی که امام محمد تقی (ع) در بغداد بود، روز نیمه رجب و روز بیست و هفتم رجب را روزه می‌گرفت و همه ملازمان و یاران آن حضرت نیز روزه گرفتند. آنگاه به ما فرمودند، 12 رکعت نماز بجا آوریم (هر دو رکعت به یک سلام) که در هر رکعت، «حمد» و «سوره‌ای» بخوانیم و هنگامی که نمازها به پایان رسید، هر یک از سوره‌های حمد، توحید و معوذتین (فلق و ناس) را چهار مرتبه بخوانیم، آنگاه چهار مرتبه گفته شود: لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ؛ و چهار مرتبه: اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا و چهار مرتبه: لَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا.

ششم: 12 رکعت نماز دیگر: «شیخ طوسی»، از حسین بن روح (رحمه الله) روایت کرده است که در این روز 12 رکعت نماز بجا می‌آوری و در هر رکعت حمد و هر سوره‌ای که خواستی می‌خوانی و پس از هر دو رکعت و سلام نماز، می‌خوانی: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا، وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ، وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِّ، وَ كَثِيرَةٌ تَكْبِيرًا، يَا عُدَّتِي فِي مَدَّتِي يَا وَلِيَّتِي فِي نِعْمَتِي، يَا غِيَاثِي فِي رَعَّتِي، يَا تَجَاحِي فِي حَاجَتِي يَا حَافِظِي فِي غَيْبَتِي، يَا كَافِيَّ (كَافِي) فِي وَحْدَتِي، يَا نَاسِي فِي وَحْشَتِي أَنْتَ السَّائِرُ عَوْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ، وَ أَنْتَ الْمُفْقِلُ عَتْرَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ الْمُنْعِشُ صِرْعَتِي فَلَكَ الْحَمْدُ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاسْتَرْ عَوْرَتِي، وَ آمِنْ رَوْعَتِي، وَ أَقْلِنِي عَتْرَتِي، وَ اصْفَحْ عَنْ جُرْمِي، وَتَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِي فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ، وَغَدِ الصِّدْقَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ.

وقتی که نماز و دعا پایان یافت، هر یک از سوره‌های حمد، اخلاص، معوذتین، کافرون، انا انزلناه و آیه الکرسی را هفت مرتبه می‌خوانی. سپس هفت بار می‌گویی: لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ و آنگاه هفت مرتبه می‌گویی: اللَّهُ اللَّهُ رَبِّي لَا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا. پس از آن، هر چه از خدا می‌خواهی طلب نما.

هفتم: دعایی است که وقتی امام موسی بن جعفر (ع) را در روز 27 رجب سال 179 هجری از مدینه به سوی بغداد حرکت دادند، آن را خواند: يَا مَنْ أَمَرَ بِالْعَقْوِ وَالتَّجَاوُزِ، وَصَمَّنَ نَفْسَهُ الْعَقْوُ وَالتَّجَاوُزُ، يَا مَنْ عَفَى وَتَجَاوَزَ، أَغْفَ عَنِّي وَتَجَاوَزَ يَا كَرِيمُ، اللَّهُمَّ وَقَدْ أَكْدَى الطَّلَبُ، وَاعْتَبَتِ الْحِيلَةُ وَالْمَذْهَبُ، وَدَرَسَتْ الْأَمَالُ، وَانْقَطَعَ الرَّجَاءُ إِلَّا مِنْكَ، وَحَذَكَ لَا شَرِيكَ لَكَ ...

روز آخر ماه

در این روز، نماز جناب سلمان را بجا می‌آوری. همچنین روزه نیز در این روز پاداش فراوان دارد، امام رضا (ع) فرمود: «هر کس روز آخر ماه رجب را روزه بگیرد، خداوند گناهانش را می‌آمرزد».

در فضیلت این ماه

ماه رجب یکی از ماه‌های حرام است که آغاز و ادامه جنگ در آن با دشمنان اسلام حرام است (مگر جنگ دفاعی) و جنایات نیز در این ماه‌ها (ماه‌های حرام) دیه سنگین‌تری دارد.

پیغمبر اکرم (ص) ماه رجب را «ماه أَصَبَ» نامیده‌اند زیرا رحمت خدا در این ماه بر امت فرو می‌ریزد.

از روایات متعددی که درباره روزه‌های ماه رجب حتی یک روز از آن وارد شده است، اهمیت فوق‌العاده این ماه و عبادت و خودسازی در آن کاملاً روشن می‌شود که در اینجا به گوشه‌ای از آن اشاره می‌شود:

1- مرحوم «شیخ صدوق» به سند معتبر از امام صادق (ع) نقل می‌کند که یکی از یاران آن حضرت در اواخر ماه رجب خدمتشان رسید. چون نظر مبارک امام (ع) به او افتاد، فرمودند: آیا در این ماه روزه گرفته‌ای؟ عرض کرد: نه. فرمودند: آن قدر ثواب از تو فوت شده است که اندازه آن را کسی جز خدا نمی‌داند. این ماه، ماهی است که خداوند آن را بر سایر ماه‌ها برتری بخشیده و احترام آن را عظیم شمرده و برای روزه داشتن آن، پاداش‌های مهمی قرار داده است. آن مرد عرض کرد: آیا اگر در بقیه این ماه روزه بدارم، به بخشی از ثواب می‌رسم؟ امام (ع) فرمودند: آری. سپس ثواب‌های مهمی برای کسی که فقط روز آخر ماه یا دو روز آخر ماه یا سه روز آخر ماه را روزه بدارد، بیان فرمودند؛ مانند نجات از سكرات مرگ، عذاب قبر و لغزش بر صراط و شدايد قيامت و نایل شدن به برائت و رهایی از آتش دوزخ.

2 - در حدیث دیگری آمده است: «رجب» نام نه‌ری است در بهشت، از شیر سفیدتر و از عسل شیرین‌تر. هر کس یک روز از این

ماه را روزه بدارد، از آن می‌نوشد.

3- در حدیث دیگری از رسول خدا (ص) می‌خوانیم که هر کس یک روز از این ماه را روزه بگیرد، خشنودی عظیم خدا را به دست آورده است، خشم الهی از او دور می‌شود و درهای جهنم به روی او بسته خواهد شد.

4- هر کس سه روز از این ماه را که پنج‌شنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بگیرد، فضیلت بسیار دارد و همچنین در سایر ماه‌های حرام. در روایتی از رسول خدا (ص) آمده است: هرگاه کسی نتواند در این ماه روزه بگیرد، هر روز 100 مرتبه این تسبیحات را بخواند، تا ثواب روزه آن را دریابد: «سُبْحَانَ اللَّهِ الْجَلِيلِ، سُبْحَانَ مَنْ لَا يَنْبَغِي التَّسْبِيحُ إِلَّا لَهُ، سُبْحَانَ الْأَعَزِّ الْأَكْرَمِ، سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ الْعِزَّةُ وَهُوَ لَهُ أَهْلٌ مَنْزَهَ است خدای بزرگ، منزه است آن که تنزیه و تسبیح جز برای او شایسته نیست، منزه است خدای برتر و کریم‌تر، منزه است آنکه لباس عزت در بر دارد و شایسته آن است.»

از مجموع احادیث بالا و دیگر احادیث به خوبی روشن می‌شود که این ماه، ماه تهذیب نفوس و خودسازی و آغاز یک دوره جدید سیر و سلوک الی الله است که از ماه رجب آغاز و به ماه مبارک رمضان منتهی می‌شود. خوشا به حال آنان که قدر و منزلت این سه ماه را بدانند و از آن بهره کافی ببرند.